

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ
ΦΙΛΟΦΕΝΙΑΣ ΣΤΗΝ
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Στην Αρχαία Ελλάδα η φιλοξενία θεωρούνταν πράξη αρετής. Υπήρχε θεία απαίτηση για την περιποίηση των ξένων και εθεωρείτο αμάρτημα η κακή αντιμετώπισή τους. Εξάλλου προστάτης της φιλοξενίας ήταν ο Δίας ο οποίος ονομαζόταν Ξένιος Ζευς. Η φιλοξενία ακολουθούσε μία ιεροτελεστία και παρέχονταν σε κάθε ξένο, ο οποίος ανεξάρτητα από την τάξη που ανήκε, μπορούσε να μείνει σε ειδικό δωμάτιο, τον ξενώνα. Είχε σημαντική κοινωνική δύναμη, διότι μπορούσε να συνδέει άτομα οποιαδήποτε τάξης, ακόμη και απλούς πολίτες με βασιλιάδες. Ο ξένος βέβαια της εποχής του Όμηρου, δεν ήταν τουρίστας αλλά αγγελιοφόρος, εξόριστος, ταξιδιώτης κτλ.



Τυπικό της φιλοξενίας

Στο τυπικό της φιλοξενίας ο οικοδεσπότης ονομαζόταν ξενιστής και αφού το όνομά του ξένου δεν ήταν ακόμη γνωστό, εκείνος προσφωνούταν με το όνομα, ξένε. Το τυπικό της φιλοξενίας ακολουθούσε ένα συγκεκριμένο κανόνα που αποτελούνταν από 8 βήματα:

- 1) Η υποδοχή και οι πρώτες περιποιήσεις υποβάλλονται στον ξένο από τον ξενιστή, ο οποίος με προσφώνηση και θερμή χειραψία τον προσκαλεί σε φιλοξενία. Ύστερα τακτοποιεί το κοντάρι του ξένου και ό,τι άλλο ενδέχεται αυτός να έχει.
- 2) Μετά ακολουθεί το λουτρό όπου οι δούλες λούζουν τον ξένο, τον αλείφουν με λάδι και τον ντύνουν με καθαρά ρούχα.
- 3) Ύστερα ο ξενιστής παραθέτει δείπνο στον ξένο και την ώρα εκείνη τηρείται μία διαδικασία. Καταρχήν του παραχωρείται κάθισμα σε θέση τιμητική. Στη συνέχεια, πριν το φαγητό, οι δούλες του φέρνουν νερό για να πλυθεί και τέλος του προσφέρεται μία εκλεκτή μερίδα φαγητού και ποτό.
- 4) Σε εξαιρετικές περιπτώσεις ο ξενιστής οργώνει μία επίσημη υποδοχή προς τιμήν του ξένου με αθλητικούς αγώνες.

5) Ακολουθούν ερωτήσεις από τον ξενιστή στον ξένο , ο οποίος τον ρωτάει ποιος είναι , από πού έρχεται, ποιος είναι ο σκοπός της επίσκεψής του και ακολουθεί συζήτηση.

6) Το αίτημα του ξένου ικανοποιείται από τον ξενιστή σε όποιον βαθμό αυτός μπορεί.

7) Προσφέρει διαμονή στον ξένο για όσες μέρες αυτός θέλει.

8) Η προσφορά δώρων από τον ξενιστή , γίνεται λίγο πριν την αναχώρηση του ξένου. Έτσι με αυτόν τον τρόπο επισφραγίζεται η φιλία που προέκυψε στη φιλοξενία.

Περιπτώσεις φιλοξενίας παρουσιάζονται στα αποσπάσματα των ραψωδιών α-θ και αυτές είναι :

- 1) Ραψ. α ' στ.127-161 :στο συγκεκριμένο απόσπασμα φαίνεται η φιλοξενία που παραθέτει ο Τηλέμαχος στην Αθηνά-Μέντη . Παρουσιάζεται το πρώτο, δεύτερο και τρίτο κομμάτι της τυπικής φιλοξενίας καθώς ο Τηλέμαχος-με μία καθυστέρηση -υποδέχεται την Αθηνά ,της προσφέρει λουτρό και της παραθέτει γεύμα.
- 2) Ραψ α ' στ.174-353 :στο συγκεκριμένο απόσπασμα φαίνεται το πέμπτο , το έκτο , το έβδομο και το όγδοο κομμάτι της τυπικής φιλοξενίας. Ο Τηλέμαχος κάνει ερωτήσεις στον ξένο , του ικανοποιεί το αίτημα του , του προσφέρει διαμονή και δώρα παρόλο που η Αθηνά – Μέντης δεν τα δέχεται.
- 3) Ραψ γ ' περίληψη : σε αυτό το απόσπασμα φαίνεται η φιλοξενία που παραθέτει ο Νέστορας στον Τηλέμαχο και στον Μέντορα. Φαίνεται το έκτο κομμάτι της τυπικής φιλοξενίας διότι ο Νέστορας ικανοποιεί το αίτημα του Τηλέμαχου.
- 4) Ραψ δ ' περίληψη : σε αυτό το απόσπασμα φαίνεται η φιλοξενία που προσφέρει ο Μενέλαος στον Τηλέμαχο. Φαίνεται το έκτο και το έβδομο κομμάτι της τυπικής φιλοξενίας. Δηλαδή η ικανοποίηση του αιτήματος του ξένου και η προσφορά διαμονής προς αυτόν.

- 5) Ραψ ε ' στ. 99-105 : φαίνεται η φιλοξενία που παραθέτει η Καλυψώ στον Ερμή . Το κομμάτι της τυπικής φιλοξενίας που παρουσιάζεται εδώ είναι το πρώτο και το τρίτο , ενώ το δεύτερο κομμάτι παραλείπεται.
- 6) Ραψ η ' περίληψη: στο συγκεκριμένο απόσπασμα φαίνεται η φιλοξενία που παραθέτει ο Αλκίνοος στον Οδυσσέα. Το μόνο κομμάτι της τυπικής φιλοξενίας που φαίνεται εδώ είναι το πέμπτο.
- 7) Ραψ. θ περίληψη :σε αυτό το απόσπασμα φαίνεται η φιλοξενία που παραθέτει ο Αλκίνοος στον Οδυσσέα όπως και στην ραψ. η ' . Όμως σε αυτό το απόσπασμα φαίνεται το δεύτερο , το τρίτο και το τέταρτο κομμάτι της τυπικής φιλοξενίας. Το τέταρτο κομμάτι το βλέπουμε πολύ σπάνια στα ομηρικά έπη και στο συγκεκριμένο απόσπασμα περιέχει αθλητικούς αγώνες.



**Η ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ ΤΟΥ ΛΥΔΟΥ
ΒΑΣΙΛΙΑ ΚΡΟΙΣΟ ΣΤΟΝ
ΦΡΥΓΑ ΑΔΡΑΣΤΟ**

Η φιλοξενία που προσφέρει ο λυδός βασιλιάς κροίσος στο Φρύγα Άδραστο είναι παρόμοια με τη φιλοξενία στα ομηρικά έπη. Καθώς ο Φρύγας μπαίνει στα ανάκτορα του κροίσου βασιλιά τον παρακαλεί να βρει τον εξαγνισμό του σύμφωνα με τα έθιμα και τις παραδόσεις του. Ο κροίσος δέχεται ,τον βοηθά και του κάνει κάποιες ερωτήσεις. Ο Φρύγας απάντα σε όλες τις ερωτήσεις του. Τέλος ο κροίσος προσφέρει διαμονή στον Φρύγα.

Η φιλοξενία που προσφέρει ο λυδός βασιλιάς κροίσος στο Φρύγα Άδραστο έχει διαφορές αλλά και ομοιότητες με την τυπική φιλοξενία στα ομηρικά έπη. πρώτα από όλα το κοινό κομμάτι της φιλοξενίας στον ελληνικό και τον ασιατικό κόσμο, είναι το βήμα πέντε , έξι και επτά της τυπικής ελληνικής φιλοξενίας ,δηλαδή οι ερωτήσεις , η ικανοποίηση του αιτήματος του ξένου και η προσφορά διαμονής στον ξένο. Παρόλα αυτά στην τυπική φιλοξενία του ασιατικού κόσμου παραλείπεται το βήμα ένα , δύο , τρία , τέσσερα και οκτώ της ελληνικής τυπικής φιλοξενίας. Δηλαδή η υποδοχή και οι πρώτες περιποιήσεις , το λουτρό , το τραπέζι , η επίσημη υποδοχή και η προσφορά δώρων.

Επιμέλεια εργασίας:

Αθανασοπούλου Εύη

Γερόντζου Μαρία

Δημάκη Πανωραία